

KÜRESEL GİRİŞİMCİLİK ENDEKSİ ÇERÇEVESİNDE TÜRKİYE'DE KÜRESEL GİRİŞİMCİLİĞİN GELİŞİMİ: TEORİK BİR BAKIŞ AÇISI*

WITHIN THE FRAMEWORK OF THE GLOBAL ENTREPRENEURSHIP INDEX THE GLOBAL ENTREPRENEURSHIP DEVELOPMENT IN TURKEY: A THEORETICAL PERSPECTIVE

Fatma Gül BİLGİNER¹

Öz

Küreselleşmenin ekonomiden politikaya her alandaki hızlı değişim ve dönüşüm süreciyle işletmelerin yanında girişimcilik yaklaşımları da değişmeye başlamıştır. Pazarların ulaşılabilirliğinin kolaylaşmasını fırsat bilen girişimciler artık yalnızca ulusal pazarlarda değil uluslararası pazarlarda hatta bunun ötesinde küresel pazarlarda faaliyette bulunmaya başlamışlardır. Çalışmanın amacı küresel girişimcilik literatürüne geniş bir bakış açısıyla yaklaşarak tüm dünyanın dikkatini çeken bu kavramın önemi vurgulamak ve yayınlanan küresel girişimcilik endeksleri ışığında girişimciliğin Türkiye'de ki gelişim durumunu analiz etmektir. Çalışma sonucunda küresel girişimciliğin ülkemizde gelişmekte olan yeni bir alan olduğu ve zaten var olan küresel girişimci potansiyelinin geliştirilmesi için ekonomik, sosyal ve politik anlamda daha fazla desteklenmesi gerektiği ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Küreselleşme, Girişimcilik, Küresel Girişimcilik, Küresel Girişimcilik Endeksi

JEL Sınıflandırması: M15, M16, M19

Abstract

In the process of rapid change and transformation in every aspect of globalization's economy politics, entrepreneurial approaches have begun to change as well as businesses. Entrepreneurs who have the opportunity to make markets easier to access now have started to operate not only in national markets, but also in international markets and even in global markets. The objective of this study is to emphasize the importance of this concept which draws attention of the whole world by approaching the global entrepreneurship literature with a broad perspective and to analyze the development situation of entrepreneurship in Turkey in the light of the published global entrepreneurship indices. It turned out that global entrepreneurship is a new emerging field in our country and that it needs to be supported more economically, socially and politically in order to develop the already existing global entrepreneurial potential.

Keywords: Globalization, Entrepreneurship, Global Entrepreneurship, Global Entrepreneurship Index

JEL Classification: M15, M16, M19

* Bu çalışma, 26-27 Kasım 2016 tarihlerinde düzenlenen International Congress of Management Economy and Policy - ICOMEP kongresinde bildiri olarak sunulmuştur.

¹ Arş. Gör. Dr., Hasan Kalyoncu Üniversitesi, İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, e-posta: fatmagul.bilginer@hku.edu.tr

GİRİŞ

Etkisinin kaçınılmaz olduğu ve geri dönüşü mümkün olmayan küreselleşmenin etkilediği alanlardan biri olan girişimcilik ülkelerin ekonomik, politik ve sosyal alanda ki etkinliğinin itici gücü olmasıyla önemi daha da artan bir konu haline gelmiştir. Küreselleşme ile dünya pazarları arasında engellerin ortadan kalkması ulusal alanda faaliyet gösteren girişimcileri dış pazarlarda iş yapmaya yönlendirmiştir. Geniş bir vizyon ve yaratıcılığa sahip girişimciler faaliyetlerini ulusal pazarların dışına taşımayı bir fırsat olarak görmüşler ve riski göze alarak uluslar arası faaliyetlere başlamakta gecikmemişlerdir. Girişimciler öncelikli olarak uluslararası pazarlarda faaliyette bulunurken ardından birden fazla uluslararası pazarda faaliyetlerini sürdürmüşler ve bunun sonucunda da kendilerini küresel pazarlarda faaliyet gösterirken bulmuşlardır.

Ülkelerin kalkınma planlarında ve ekonomi politikalarında yer alan girişimcilik tüm dünyanın ilgi odağı olan bir kavram haline gelmiştir. Ülkeler her yıl girişimcilik verilerini yayınlamakta ve girişimciliğin teşviki ile ilgili olarak gerekli plan ve programlarını hazırlamaktadırlar.1999 yılından bu yana faaliyet gösteren Küresel Girişimcilik Endeksi (GEM) topluluğu ülkeleri belirli kriterler çerçevesinde değerlendirerek girişimcilik faaliyetleri ile ilgili olarak hem ülkesel bazda hem de dünya ülkelerinin karşılaştırmalı girişimcilik raporlarını sunmaktadır. Araştırmaya 2006 yılında dahil olan Türkiye girişimcilik potansiyeli yüksek ülkeler arasında yer almaktadır. Ülkemizin ihracat potansiyelinin son derece yüksek olması girişimcilerin küresel pazarlarda faaliyette bulunduğu bir göstergesi olmakla birlikte kavram olarak henüz yeni yeni konuşulmaya başlanmıştır.

Gün geçtikçe daha fazla önem kazanan küresel girişimcilik kavramı ülkemizde henüz yeni bir kavram olmakla birlikte konu ile ilgili çalışma ve teşvikler ülkenin ekonomik politikaları ve kalkınma planları arasında yerini almaya başlamıştır. Çalışmamızda Türkiye’nin girişimcilik potansiyelini GEM raporları çerçevesinde sunmaya çalışarak dünya da ilgi odağı haline gelmeye başlayan küresel girişimciliğin ülkemiz açısından gelişimi değerlendirilecektir.

Çalışmanın son bölümünde ise ülkemizde küresel girişimciliğin değerlendirme ile ülkemizde Küresel girişimciliğin gelişim durumu incelenecektir. Bu doğrultuda Türkiye’nin diğer ülkeler ile kıyaslanması yapılacaktır. Ayrıca ülkemiz kalkınma planlarında, eylem raporlarından ve GEM verilerinden hareketle ülkemizde ki girişimciliğin geleceği konusunda bir takım varsayımlarda bulunulacaktır. Çalışma neticesinde elde edilen veriler doğrultusunda küresel girişimciliğin farkındalığının artırılması ve geliştirilmesine yönelik olarak kamuya, özel sektöre ve politika yapıcılara önerilerde bulunulmuştur.

1. KÜRESELLEŞME VE KÜRESEL GİRİŞİMCİLİK

“Küreselleşmek” fiili, Türk Dil Kurumu sözlüğünde “Dünya milletlerini ekonomi, siyaset ve iletişim bakımlarından birbirine yaklaştırmaya ve bir bütün olmaya götürmek, globalleşmek” olarak tanımlanmaktadır (<http://www.tdk.gov.tr>).

Peter Dicken'a (Dicken, 1992: 1) göre küreselleşme ;

Uluslararasılaşmadan daha ileri ve kompleks bir kavram olup; bu bağlamda mal ve hizmet akımlarının ülke ve bölge sınırları içinde artmasını sağlayan ve ekonomik faaliyetlerin uluslararası alanda dağılımını artırmak suretiyle ulusların fonksiyonel entegrasyonu sağlayan bir olgudur.

Ayrıca küreselleşme en yaygın kullanımı ile mal ve hizmetlerin, üretim faktörlerinin, teknolojik birikimin ve finansal kaynakların giderek bütünleştiği bir süreci ifade etmektedir (Şenses, 2004: 1).

Dünya ekonomisinde son 200 yıla bakıldığında küreselleşmenin iki dalga halinde gerçekleştiği görülmektedir. İlk dalga 1870-1914 arası dünyada mal ve finans piyasalarında hüküm sürdüğü görülmekte yani 18. yy sanayi devriminin teknolojik gelişmelerini takip ettiği döneme rast gelmektedir. Bu döneme damgasını vuran ilk dalganın temel özelliği, para piyasalarında ve ticaret ilişkilerinde altın standardının norm kabul edilmiş olmasıdır. Ayrıca 1870-1913 yılları arasında ki süreçte dış ticaret serbestleştirilmesi yolunda önemli adımlar atılmış olup, çokuluslu işletmelerde önem kazanmıştır (Şenses, 2004: 2). 1914-1970 ara döneminden sonra ki bu dönem I. ve II. Dünya Savaşları ve ulus devletlerin görece bağımsız kalkınma ve ticaret politikaları ile şekillenmiştir, dünya ölçeğinde yeni bir küreselleşme dönemine girildiği görülmektedir (Yeldan, 2002: 22). Ancak bakıldığında gerçek anlamda bütünleşmiş bir dünya ticaret sistemi 19. yüzyılın ikinci yarısında oluşturulmuştur (Aricioğlu, 2012: 37).

Küreselleşme tanımlarından anlaşılacağı üzere küreselleşme tüm ülkeler için mutlak son olup başa dönmesi mümkün olmayan bir süreçtir ve küreselleşmeden etkilenmeyen tek bir olgu veya kavram bulunmamaktadır.

Küreselleşme sürecinin ülkeler, topluluklar ve işletmeler üzerinde ki etkilerini açıklayan belirli göstergeler vardır. Bu göstergelerden ilki ticaretin serbestleşerek tüm dünya üzerinde yaygınlaşması ve bunun sonucu rekabetin ülke sınırlarını aşması, bölgesel entegrasyonların ve bölge içi ticaretin gelişmesi olarak ortaya çıkmıştır. İkinci unsur teknolojik gelişmelerle ortaya çıkan internet ve e-ticaretin artmasıdır. Böylece bilgi ve finansman akışı tüm dünya üzerinde gerçekleşmiştir. Bu süreç üretiminde küreselleşmesinde rol oynamıştır. Son unsur ise giderek genişleyen ve etkisi artan finansal piyasalarla birlikte artan uluslararası ticaretteki hızdır. Bu gelişmeler sonucu serbest rekabete dayalı piyasa ekonomileri ortaya çıkmasıyla uluslararası rekabete ayak uyduramayan

ülkelerde ekonomik krizlerin meydana gelmesiyle bu ülkelerin dünya ticareti içinde ki payı da olumsuz etkilenmiştir (Karabıçak, 2002: 122). Küreselleşme sürecini hızlandıran temel unsur küreselleşmenin ekonomik yönüyle ilişkidir. Uluslararası piyasalarda mal ve sermaye dolaşımının serbestleşmesi yaklaşımını çok sayıda ülkenin politika olarak uygulaması ve bu doğrultuda serbest dolaşımı kolaylaştıracak uygulamaları hayata geçirmeleri bu süreci hızlandırmıştır (Aydemir ve Kaya, 2007: 267).

Küreselleşme ile birlikte işletmelerin iş yapış biçimlerinin modellerinin ve üretim kapasitelerinin değişmesi değişen tüketici istek ve gereksinimleri sonucu olmuştur. Oluşan küresel pazarlarda daha yoğun ve kapsamlı sermaye girişleri, artan iş bölümü ve uzmanlaşma, maliyetlerin düşmesi ve teknolojik gelişmelerden daha fazla yararlanma olanakları ortaya çıkmıştır. Değişen pazarlarda işletmelerin rekabet edilebilirliğini sağlaması ve sürdürülebilirliğini koruması tüketicilerin değişen istek ve ihtiyaçlarına uygun yenilikçi ürünler üretmesine bağlıdır (Gülçubuk, 2014: 22).

Küreselleşme ile birlikte bilgi toplumuna geçişle birlikte girişimciliğin öneminin artmasında ki ilk neden dünyada rekabete dayalı olarak serbest piyasa ekonomisine geçişin tercih edilmesi ardından küreselleşmenin işletme organizasyonlarında dönüşümler ortaya çıkarmasıyla işletmelerin ölçeğinde küçülme gerekliliği ortaya çıkmıştır bu sayede girişimciler küreselleşme ile ortaya çıkan değişime kolayca uyum sağlamış ve esnek yapıları sayesinde krizlerle de rahat bir şekilde başa çıkabilmişlerdir. Diğer bir özellikleri esnek üretim yapılarına sahip olmaları böylece de pazarda ki değişimlere kolayca adapte olabilmeye ve Pazar ihtiyaçlarına minimum süre de cevap verebilme yeteneğidir. KOBİ’lerin özelliklerinden bir diğeri ise tek tip standart mal ve hizmet üretmek yerine değişen tüketici tercihinin cevap verebilen teknoloji düzeyi yüksek esnek üretim sistemlerine sahip işletmelerdir (Özdemir, vd., 2007: 176-177). Teknolojide ki ilerlemenin de hızla artmasıyla birlikte ekonomide bütünleşmenin meydana gelmesi firmaların yerellikten sıyrılıp küresel pazarlara açılma eğilimi ile birlikte küresel girişimcilik kavramı kaçınılmaz hale gelmiştir. Dünyanın global bir köy haline gelmesi girişimcilere uluslar arası pazarlarda da kolayca faaliyette bulunmalarını sağlamış ve girişimciler ürünlerini dünyanın her yerinde ki pazarlara sunacak şekilde üretmeye başlamışlardır (<http://www.girisimcilik.org/girisimcilik/global-kuresel-girisimcilik>).

Bugün çok daha fazla girişim küresel olarak doğmaktadır. Ülke çapında kaynaklar bulunarak veya tüketicilere hizmet verilerek girişimciler daha büyük rakiplerle yarışabilir, küresel fırsatları kovalayabilir ve yeni ürün veya hizmetleri yaratmak için mesafeleri kullanabilirler. Mesafeler, kültürel bağlamdaki farklılıklar ve kaynakların kıtlığı yeni fırsatlara yönelmede temel sorun olarak karşısına çıksa bile amaçları açıkça belirlenmiş başarılı girişimcilerin pozisyonlarının oluşturduğu iş birlikleri vardır, bu girişimciler küresel tedarik

zincirini yönetebilirler ve başlangıç olarak çok uluslu organizasyonlar kurabilirler (Isenberg, 2008: 108).

2. KÜRESEL GİRİŞİMCİLİK ENDEKSİ VE TÜRKİYE'DE KÜRESEL GİRİŞİMCİLİĞİN GELİŞİMİ

Küresel girişimcilik endeksi (Global Entrepreneurship Monitor - GEM) girişimcilik ile ilgili olarak dünyanın önde gelen çalışmalarından biridir. Uluslararası veri toplama çabası gösteren, merkezi olarak koordine edilen GEM, raporlar ve ilginç hikayeler çerçevesinde girişimcilik olgusu anlayışını önemli ölçüde geliştiren yüksek kaliteli bilgi sağlayabilir. Fakat bunun da ötesinde GEM aynı zamanda girişimciliğin dönüştürücü faydalarına inananların sürekli geliştirdiği büyüyen bir topluluktur.

GEM 1999 yılında ABD'deki Babson Koleji ve İngiltere'de ki Londra İşletmecilik Okulu arasında ki ortak bir proje olarak başladı. Bu projenin amacı neden bazı Ülkelerin diğer ülkelerden daha fazla girişimci olduğunu göstermekti.17 yılın sonunda GEM bir dizi küresel yayınlar, ülkesel ve "özel konu" esaslı bir dizi yıllık raporlar, konular üzerinde en zengin bilgi kaynağı haline gelmiştir.

GEM girişimcilik konusunda Birleşmiş Milletler, Dünya ekonomik forumu, dünya bankası ve OECD gibi özel veriler, özel raporlar ve uzman görüşü sağlayan başlıca uluslararası organizasyonlar gibi güvenilir bir kaynaktır.

Bu önemli kuruluşlar GEM'in zengin verilerinden, denenmiş ve test edilmiş yöntemlerinden ve dünya çapında ki girişimcilik politikalarına dayalı kanıtları desteklemek için yerel uzmanlarla geliştirdiği ilişkilerinden faydalanmaktadır (<http://www.gemconsortium.org/about/news>).

Sayılarla GEM:

- 17 Yılın verileri
- Bir yılda 200000'den fazla görüşme
- 100 den fazla ülke
- 500 den fazla girişimci araştırma uzmanı
- 300 den fazla akademi ve araştırma kurumları
- 200 den fazla finansman kurumları

Her ekonomide GEM iki unsura bakar:

- Bireylerin girişimsel davranış ve tutumları
- Ulusal kaynak-rekabet ve girişimcileri nasıl etkilediği

Toplanan bilgiler Bölgesel GEM araştırmacılarının dikkatli analiziyle, girişimcilik çevresine ilişkin derin bir anlayış geliştirir ve değerli bilgiler sağlar.

GEM 1999 yılından bu yana her yıl küresel bir rapor yayınlamaya o yıl ki girişimcilik düzeylerini belirlemeye çalışmaktadır. Başlangıçta Katılımcı ülke

sayısı 10 iken 2013 itibari ile 71’e ulaşmıştır. Türkiye’nin araştırmaya dahil olması ilk olarak 2006 yılında olup çalışmalarla ilgili KOSGEB’in liderliği üstlenmesi 2010 yılından bu yana devam etmektedir. Araştırmalara dahil edilen ülkeler; faktör odaklı, verimlilik odaklı ve yenilik odaklı ekonomiler olmak üzere küresel rekabetçilik raporu sınıflandırması ile aynı doğrultuda olmak üzere üç grupta incelenmektedir (<http://www.gemconsortium.org/>) GEM Türkiye raporlarının değerlendirmelerine geçmeden önce Türkiye’nin onuncu kalkınma planında yer alan hedeflerini incelediğimizde ülkemizin girişimcilik yönünde sürekli büyüme endeksli olduğunu görmekteyiz.

Tablo 1. Girişimcilik ve KOBİ’lere İlişkin Gelişmeler ve Hedefler

Göstergeler	2006	2012	2013	2018
Yeni Kurulan Şirket Sayısı(Bin)	53	39	50	75
KOBİ’lerin Tüm İşletmeler İçindeki Oranı (%) ⁽¹⁾	1,7	2,4(2)	3,0	4,0
OSB’lerde Faaliyet Gösteren İşletme Sayısı	35.000	41.000	45.000	65.000
Tamamlanan OSB Sayısı	130	153	160	200
KOBİ’lerin İhracat Miktarı (Milyar Dolar)	50(3)	90	100	150
İhracat Yapan KOBİ Sayısı (Bin)	44	50	52	60
KOBİ’lerin AR-GE Harcamalarında Ki Payı	10,0(3)	14,9(2)	17	20,0
TGB’lerde Faaliyet Gösteren Girişim Sayısı	604	2174	2500	4000

Kaynak: <http://www.kalkinma.gov.tr>

Tablo 1’de yer alan bilgiler 2006 ve 2012 yılları TÜİK, Bilim sanayi ve teknoloji bakanlığı, Türkiye odalar ve borsalar birliğine(TOBB) aittir.2013-2018 yılı verileri onuncu kalkınma planı tahminleridir. Tabloda yer alan 1, 2 ve 3 rakamlarının açıklamaları aşağıdaki gibidir.

- KOBİ’ler İçinde Çalışan Sayısı 20-249 Arası Olan İşletmeleri Kapsar
- 2010 Yılı Verisi
- Kalkınma Bakanlığı Tahmini

Tablo 1’e göre yeni kurulan şirket sayısı 2012 yılı dışında sürekli artış içinde olmaktadır. Kurulan şirketler için de KOBİ’lerin oranında da artış görülmektedir. KOBİ’lerin sayısında ki artış artan organize sanayi bölgelerinin ve teknoloji geliştirme bölgelerinin sayıları ile aynı doğrultuda olmaktadır. Tabloda

yer alan ihracat yapan KOBİ sayılarının sürekli ve düzenli artış gösterecek olması bizlere KOBİ özelliği gösteren girişimcilerin ihracat yolu ile de olsa uluslararası pazarlara açılmaya başladığı konusunda ipucu gösterebilir. Uluslararası pazarlara adım atan girişimcilerin de küresel girişimcilik noktasında bir başlangıç yapmış olacağını söyleyebiliriz.

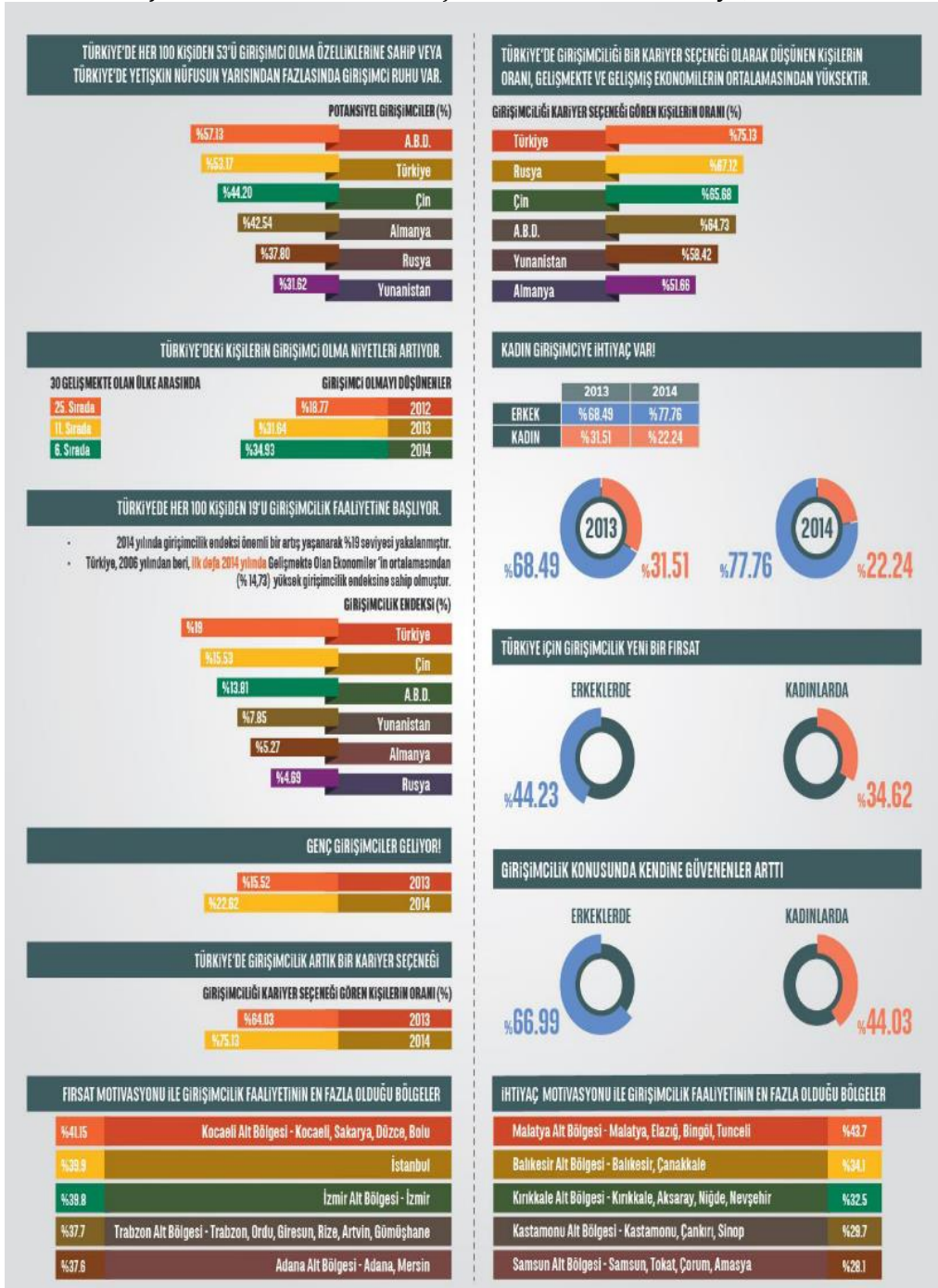
GEM 2010 yılı raporunda Türkiye ekonomisinin eşsiz değer yaratarak küresel seviyeye ulaşabilecek yüksek etkili girişimlere ihtiyacı olduğundan bahsedilmiş ve yüksek etkili girişimlerin anahtarı olarak girişimcilik gösterilmiştir (Karadeniz, 2010: 7)

Aşağıda şekil 1' de GEM' in Türkiye için hazırladığı raporda da Türkiye'nin girişimci potansiyeli bölgeler ve cinsiyet bazında değerlendirilmiştir. Potansiyel girişimciler açısından Türkiye %52,7 oranıyla ABD'den hemen sonra yer almaktadır. Girişimciliği kariyer seçeneği olarak görenlerin oranı Türkiye'de %75,13 ile ilk sırada yer almaktadır. Türkiye'nin ardından gelen ülkeler sırasıyla Rusya, Çin, A.B.D., Yunanistan, Almanya olarak gelmektedir.

Türkiye'de girişimci olma niyetinde olan kişilerin sayısı da düzenli olarak artarak Ülke sıralamasının üst seviyelere yerleşmesinde etkili olmuştur. Girişimcilik potansiyelinin artması, insanların girişimciliği bir kariyer seçeneği olarak düşünüp fırsat olarak düşünülmesi Türkiye'de girişimciliğin ülke açısından da potansiyel bir kaynak olarak görülmesine sebep olabilir.

Şekil incelendiğinde fırsat motivasyonu ile girişimcilik faaliyetinin en fazla olduğu bölgelerin başında Kocaeli alt bölgesi %41,15 ile yer alırken son sırada %37,6 ile Adana alt bölgesi yer almaktadır. İhtiyaç motivasyonu ile girişimcilik yapılan bölgelerin ilk sırasında %43,7 ile Malatya alt bölgesi yer alırken son sırasında %28,1 ile samsun alt bölgesi yer almaktadır.

Şekil 1. GEM Küresel Girişimcilik Monitörü Türkiye,2014

Kaynak: Karadeniz,2014.

Ekte yer alan Tablo 3'te GEM 2015-2016 Küresel girişimcilik raporunda yayınlanan ülkeler bazında girişimci alt yapılarının incelendiği tablo değerlendirildiğinde de Avrupa ülkeleri içinde yer alan Türkiye'nin yeniliğe geçiş odaklı olduğu görülmektedir. Aşağıda yer alan Tablo 2 GEM 2015-2016 küresel raporundan uyarlanmış olup, farklı değişkenler esas alınarak incelenmiştir. Bu doğrultuda Türkiye'nin karnesi aşağıda ki gibi olmaktadır.

Tablo 2. Türkiye'nin Girişimcilik Altyapı Koşullarının Yeterlilik Durumu

Girişimcilik Altyapısı Göstergeleri	Puan Durumu (1=En Yetersiz, 9=En Yeterli)
Girişimci Finansmanında Etkinlik	3.8
Hükümet Politikaları: Destek Ve İlgi	4.4
Hükümet Politikaları: Vergi Ve Bürokrasi	3.4
Hükümet Girişimcilik Programları	4.1
Okul Sürecinde Girişimcilik Eğitimi	2.2
Okul Sonrası Süreçte Girişimcilik Eğitimi	5.2
Ar-Ge Transferi	4.2
Ticari Ve Hukuki Altyapı	5.1
İç Pazar Dinamikleri	5.8
İç Piyasa Yükleri Veya Giriş Yönetmeliği	3.9
Fiziksel Altyapıları	6.5
Kültürel Ve Sosyal Normlar	5.3

Kaynak: Kelley, Singer and Herrington,2016

Genel olarak bakıldığında Türkiye'nin girişimcilik altyapısı ile ilgili olarak yeterliliği en yüksek alan olarak 6.5 ile ilk sırada fiziksel altyapı gelmekte ikinci sırada ise 5.8 puan ile iç Pazar dinamikleri yer almaktadır. En yüksek puana sahip iki gösterge incelendiğinde ülkemizin gerek bulunduğu konum itibari ile gerekse OSB bölgelerinin her geçen gün artmasının ülke girişimcilerinin faaliyete başlamaları ve pazarlara açılmaları hususunda gerekli fiziki altyapı ve iç Pazar olanaklarında avantajlı konumda olmalarını sağladığını söyleyebiliriz. Buna karşılık en yetersiz olduğu alan olarak ise 2.2 puan durumu ile okul sürecinde ki verilen girişimcilik eğitimleri konusudur. KOSGEB ve hükümet politikaları özellikle okullarda girişimcilik eğitiminin teşvikine yönelik politikalar üretmektedir ve eğitim planlarına girişimcilik derslerinin eklenmesi konusunda çalışmalarını sürdürmektedir. Ancak tabloda ki rakamlar doğrultusunda eğitimlerin yeterli seviyeye ulaşmadığı ve yeterince yaygınlaşmadığını söyleyebiliriz. En yetersiz olduğumuz ikinci alan olarak hükümet politikaları içinde yer alan vergi konusu ve bürokrasi engellerinin de puan açısından bakıldığında yeterli durumda olmadığını ve hem uygulanan vergilerin hem de bürokrasi sürecinin girişimcilerin faaliyetlerini daha kolaylaştırıcı şekilde düzenlenmesi gerektiğini söyleyebiliriz.

Özellikle 2008 den bu yana Avrupa Birliğinde girişimciliğin desteklenmesine yönelik oluşturulan strateji ve politikaların sayısının her geçen gün artması ve oluşturulan 2020 AB Girişimcilik Eylem Planı girişimciliğin eğitimden ekonomiye her alandaki politikalarla desteklenmesi ve girişimcilerin büyümesini ve sürdürülebilirliğini sağlamak için teşvikler ve destekler oluşturmuştur.

Avrupa Birliği tarafından, işletmeleri, özellikle de KOBİ’leri desteklemek üzere 2007-2013 yılları arasında uygulamada olan Rekabet Edebilirlik ve Yenilik Programı’nın (CIP) alt bileşeni Girişimcilik ve Yenilik Programının (Entrepreneurship and Innovation Programme – EIP) Yerini alan 2014-2020 yıllarını kapsayan, geliştirilen “İşletmelerin ve KOBİ’lerin Rekabet Edebilirliği Programı” (COSME) odaklandığı konular arasında “KOBİ’lerin uluslararasılaştırılması ve piyasalara ulaşımının geliştirilmesi” başlığının yer alması KOBİ özelliğini gösteren girişimcilerin uluslar arası pazarlara açılarak küreselleşmeye adım atması yönünde teşvik etmektedir (KOSGEB- GİSEP, 2015: 16) T.C. Avrupa Birliği Bakanlığı İşletmelerin Ve KOBİ’lerin Rekabet Edilebilirliği Programı (COSME) 2014-2020 döneminde, Girişimcilik kültürünün geliştirilmesi teşvik edilmekte ve birlik içinde yer alan ülkelerde ki işletmelere Avrupa İşletmeler Ağı konsorsiyumu aracılığı ile KOBİ’ler ile iş ortaklığı kurmaya yardımcı olarak KOBİ’lerin AB ve dünyada iş ortağı bulmasına yardımcı olmaktadır (<http://www.ab.gov.tr/index.php?p=49615&l=1>). Bu teşvik ile KOBİ özelliklerine sahip girişimcilerin küresel pazarlarda faaliyetlerinin ilk adımı atılmış olmaktadır.

Girişimciliğin öneminin her geçen gün artması ve Tüm dünyada ekonomik kalkınmada ki etkisinin yadsınamaz hale gelmesi ile ülkeler girişimciliğin öneminin daha çok farkına vararak girişimcilikle ilgili planlama ve oluşturulacak stratejileri öncelikleri haline getirmişlerdir.

10. Kalkınma Planı 2014-2018 Madde 685’ de *“KOBİ’lerin; küreselleşmeden kaynaklanan yüksek rekabete ayak uydurma, yeterli sermayeye sahip olma, yenilikçi projeler üretme, ortak iş ve proje geliştirme gibi hususlarda güçlendirilmesine ihtiyaç bulunmaktadır. Girişimcilik yeteneklerinin ve girişimci sayısının artırılması ihtiyacı devam etmekte, finansman imkânlarının ise arz ve talep yönlü geliştirilmesi gerekmektedir.”* İfadesiyle Küreselleşmenin sonucu ortaya çıkan değişim ve gelişmelere uyum sağlamak için girişimcilik sayısının artırılmasıyla aslında küresel faaliyet gösterecek girişimcilerde artış sağlamak ve bunlar için gerekli teşviklerin verilmesi gerektiği dolaylı olarak küresel girişimciliğin destekleneceği belirtilmiştir. Aynı zamanda KOSGEB’in 2015 - 2018 KOBİ Stratejisi ve Eylem Planı (KSEP) Taslağı’nda 3.1.9. nolu eylem planının küresel doğan KOBİ’lerden bahsedilmiş ve öncelikli desteklenecek kuruluşlar arasında sayılmıştır. Taslağın 1.1, 1.2, 1.4 ve 3.3 hedeflerinin yanı sıra **Stratejik alan 2** olarak adlandırılan kısımda KOBİ’lerin ihracat kapasitelerinin

geliştirilerek uluslararasılaşma düzeylerinin artırılması konusu ele alınmıştır. Bu başlık altında oluşturulan üç stratejik hedef sırasıyla aşağıdaki gibidir:

Stratejik Hedef 1: İhracat yapmak isteyen KOBİ'lerin uluslararası pazarlara erişimlerinin artırılması

Stratejik Hedef 2: İhracatçı KOBİ'lerin yeni pazarlara erişimlerini kolaylaştırarak, pazar çeşitliliklerinin artırılması ve ihracatta sürekliliğin sağlanması

Stratejik Hedef 3: KOBİ'lerin ihracatında orta-yüksek ve yüksek teknolojiyi yerli ürünlerin payının artırılması

Bu hedefler altında yer alan eylem planları da KOBİ'lerin ihracatını desteklemeye yöneliktir (KOSGEB- GİSEP 2015). Bunların sonuçları olarak Küresel arenada faaliyet gösterecek girişimci sayılarında artışlar yaşanacaktır. Tüm bu kararlar küresel girişimciliği destekler niteliktedir. Elde ki bu veriler bize Küresel girişimciliğin KOSGEB tarafından da destekleneceğini göstermektedir.

Kalkınma Bakanlığı bünyesinde kurulan Uluslararası Girişimcilik Merkezi Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı, UNDP İstanbul Uluslararası Özel Sektör ve Kalkınma Ofisi, Habitat Kalkınma ve Yönetişim Derneği ve Türkiye Vodafone Vakfı ortaklığında TOBB, TOBB Genç ve Kadın Girişimciler Kurulları, Intel, Cisco, Microsoft, TEPAV, Özyeğin Üniversitesi ve Bilgi Üniversitesi işbirliğinde kurulmuş olup hedefi; *“Türkiye ve bölgedeki girişimcilik ekosisteminin geliştirilmesi ve girişimcilerin küresel ölçekte rekabet edebilirliğine katkı sağlamak”* şeklinde belirlenmiştir (<http://habitatdernegi.org/projeler/ugm/>). Merkezin hedef grupları arasında uluslararası girişimcilerin bulunması ve bu girişimcilerin küresel alandaki rekabette avantajlı konum sağlamaları için desteklenmeleri ve komşu bölgeler ile kurulacak ortaklıkların ve iş birliklerinin gelişmesini kolaylaştırmak için adımlar atılması küresel girişimciliğin desteklendiğini bize göstermektedir.

Türkiye’de de KOBİLER ve girişimciliğin geliştirilmesi amacıyla oluşturulacak strateji ve eylemler KOBİ stratejisi ve Eylem planında (KSEP) yer alan girişimciliğin artan öneminin farkına varılmasıyla Avrupa da girişimcilik stratejilerine özellikle vurgu yapılması ve Onuncu kalkınma planında KOBİ’lerden ayrı olarak girişimciliğin ele alınmasıyla da Ülkemizde Girişimcilik merkezli strateji ve eylem planı oluşturmak için ilk adım olarak 2012 yılında hazırlıklarına başlanan ve 2015-2018 yıllarını dahil eden “Türkiye Girişimcilik Stratejisi ve Eylem Planı(GİSEP)” hazırlanmıştır (KOSGEB-GİSEP,2015:4) Bu planda yine KOSGEB tarafından hazırlanmış olup genel amacına ulaşmak için müdahale edilecek alanlar arasında küresel girişimciliği de dahil etmiştir. Diğer tematik alanlar gibi küresel girişimcilik alanında da bir destek sistemi geliştirip uygulamak ve bu sistemin sürdürülebilirliğini sağlamayı amaçlamaktadır.

Türkiye Girişimcilik Stratejisi ve Eylem Planı 2015 – 2018 (GİSEP) de küresel girişimcilik konusu ele almış ve genel amaca ulaşabilmek için tespit edilen müdahale alanları ve hedeflerin içine “Tematik ve Genel Destekler” başlığında altında incelenmiş ve diğer girişimcilik kategorilerinin yanı sıra küresel girişimcilik alanında da sürdürülebilir bir destek sisteminin geliştirilmesi ve uygulanması alınmıştır. Bu anlamda Stratejik Hedef 3: Kadın Girişimciliği, Genç Girişimciliği, Eko Girişimcilik, Sosyal Girişimcilik ve Küresel Girişimcilik gibi öncelikli tematik alanlarda ve genel alanlarda sürdürülebilir bir destek sisteminin geliştirilmesi ve uygulanması çerçevesinde girişimcilerin yabancı yatırımcılarla temaslarının artırılması gerçekleştirilecek eylemler arasında yerini alarak küresel girişimciliğe destek sağlanmak amaçlanmıştır.(KOSGEB-GİSEP,2015:5) Bu eylem kapsamında küresel girişimciliği desteklemek amacıyla girişimcilerle yabancı yatırımların etkileşimini arttırmak için Ekonomi Bakanlığı sorumluluğunda, Başbakanlık Yatırım Destek ve Tanıtım Ajansı KOSGEB, TİKA, TOBB, TESK ve TGBD iş birliği ile 2015-2018 yılları arasında yabancı yatırımcıların girişimciler ile birlikte hayata geçireceği faaliyet sayısının yıllar bazında %5 artışının sağlanarak yabancıların Türkiye’ye gelişlerini arttırarak girişimciler ile işbirlikleri desteklenecek ve teşvik edilecektir (KOSGEB-GİSEP, 2015: 64). Bu amaçla gerçekleştirilecek eylemler küresel girişimciliği teşvik etmekte ve girişimcilerin uluslararası iş ortakları ve yatırımcılar ile işbirliğini kolaylaştırarak küresel pazarlara girişi kolaylaştırmaktadır.

SONUÇ

GEM Küresel girişimcilik raporları çerçevesinde Türkiye’nin girişimcilik gelişimi ve Küresel girişimciliğin Türkiye de gelişiminin değerlendirildiği bu çalışmada GEM raporları ve Türkiye’de küresel girişimcilik alanı konusunda yapılan çalışmaların ve faaliyetlerin incelenmesi sonucunda ortaya çıkan tablo aşağıdaki gibi yorumlanmıştır.

GEM raporları ve Türkiye’nin kalkınma planı verileri incelendiğinde Türkiye’nin girişimci potansiyeli yüksek bir ülke olduğu ve ülkemizde girişimciliği teşvik konusunda çalışmaların artarak devam ettiği açıkça görülmektedir. Girişimciliğin artık yalnızca geleneksel bir yaklaşım olmaktan çıkıp farklı tematik konuları ele alması ve bu temalardan birinin Küresel girişimcilik olması Türkiye de gelişmekte olan girişimcilik potansiyeline küresel girişimcilik alanının da dahil olduğunu bize göstermektedir. 2014’de COSME programı ile altyapısı oluşturulmaya başlanan Küresel Girişimcilik konusunun teşviki ve geliştirilmesi gerek kalkınma bakanlığı planında gerekse KOSGEB bünyesinde gerçekleştirilen eylem planları arasında yerini almaya başlamıştır. Küresel Girişimcilik, Türkiye Girişimcilik Stratejisi ve Eylem Planı 2015 – 2018 (GİSEP) de ayrı bir başlık olarak yer almış ve almış bunun için sürdürülebilir bir destek ve yatırım alanları oluşturmak amaçlanmıştır.

Genel tabloya baktığımız da küresel girişimcilik ülkemizde yeni bir alan olmakla birlikte bu alana dair yatırım ve planların sesli olarak konuşulmaya başlanması henüz üç yıllık bir geçmişe sahiptir. Ülkemizde özellikle ihracata yönelik yapılan faaliyetlerin çokluğu girişimcilik faaliyetlerini sürdüren İşletmelerin uluslararası pazarlara girişini kolaylaştıran bir unsur olarak görülmektedir. KOBİ özelliğine sahip girişimcilerin uluslararası pazarlardaki faaliyetlerinin daha eski bir geçmişe sahip olması aslında ülkemiz de Küresel girişimci potansiyelinin var olduğunu ancak geliştirilmesi için ülkenin gündeminde daha fazla yer alması ve girişimcilerin küresel alanlarda faaliyetini kolaylaştırıcı ekonomik, sosyal ve politik anlamda işbirliklerin yapılması ve girişimcileri küresel pazarlara yönlendirici teşviklerin verilmesi konusunda özel sektörlerin ve hükümetlerin iş birliği içinde olmaları gerekmektedir. Bunun yanı sıra birden fazla uluslararası pazarda faaliyetlerini sürdüren girişimcilere küresel girişimcilik kültürünün kazandırılması da girişimcilerin küresel pazarlarda ki etkinliğinde ve başarısında rol oynayacaktır. Bu doğrultuda da girişimcilere yönelik eğitimler düzenlenerek bu süreçte ki başarılarına katkı sağlanabilir ayrıca verilecek danışmanlık hizmetleri verilerek faaliyetleri esnasında karşılaştıkları sorunların çözümüne yönelik yardım sağlanabilir.

KAYNAKÇA

- ARICIOĞLU, E . (2012). “Kalkınma Kavramına Küreselleşme Perspektifinden Bir Bakış”, Niğde Üniversitesi İİBF Dergisi, 5(1), ss. 36-53.
- AYDEMİR C. ve KAYA M.8 (2007). “Küreselleşme Kavramı ve Ekonomik Yönü”, Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 6(20), ss. 260-282.
- DICKEN, P. (1992). “Global Shift: The Internationalization of Economic Activity”, Newyork: Guilford Press.
- GÜLÇUBUK, A. (2014). “Küreselleşme Sürecinde Yeni Ürün Geliştirme, İnovasyon Ve Stratejik İşbirliklerinin Artan Önemi Ve Uygulanabilirliği Üzerine Bir Araştırma”, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 14(2), ss. 207-223.
- ISENBERG, D. (2008.). “The Global Entrepreneur-A New Breed of Entrepreneur is Thinking Across Borders From One Day”, Harvard Business Review, ss. 107-111.
- KARADENİZ, E.E., (2010). “Entrepreneurship in Turkey”, GEM 2010 Turkey Report.
- KARADENİZ, E. E., (2014), “2013 ve 2014 verileriyle Türkiye’de ve Bölgelerde Girişimcilik”, GEM 2014.
- KELLEY,D., SINGER,S. ve HERRINGTON,M.(2016). GEM 2015/2016 Global Report
- KARABIÇAK, M. (2002). “Küreselleşme Sürecinde Gelişmekte Olan Ülke Ekonomilerinde Ortaya Çıkan Yönelim ve Tepkiler”, Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 7(1), ss. 115-131.
- KOSGEB-GİSEP (2015). “Türkiye Girişimcilik Stratejisi ve Eylem Planı 2015 – 2018”, Ankara. <http://kosgeb.gov.tr/site/tr/genel/detay/2252/turkiyenin-girisimcilik-stratejisi-ve-eylem-plani-hazir>
- KOSGEB, (2016). “2015 – 2018 KOBİ Stratejisi ve Eylem Planı (KSEP)”. Ankara. http://www.kosgeb.gov.tr/Content/Upload/Dosya/KSEP%20G%C3%BCncellenen%20Eylem%20Plan%C4%B1%202015-2018_06_05_2016.pdf
- Küresel Girişimcilik Endeksi İşleyişi.
<http://www.gemconsortium.org/>, Erişim Tarihi: 07.11.2016.
- Küresel Girişimcilik Gelişimi.
<http://www.girisimcilik.org/girisimcilik/global-kuresel-girisimcilik>,
Erişim Tarihi: 20.12.2015
- ÖZDEMİR, S., ERSÖZ , H.Y. ve SARIOĞLU, H.İ. (2007). “Küçük Girişimciliğin Artan Önemi ve KOBİ’lerin Türkiye Ekonomisindeki Yeri”, Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi, Sayı: 53, ss. 173-230.

-
- ŞENSES, F. (2004). "Neo Liberal Küreselleşme Kalkınma İçin Bir Fırsat mı, Engel Mi?", Kalkınma ve Küreselleşme, ERC Working Papers İn Economics, 4(9).
- T.C. AVRUPA BİRLİĞİ BAKANLIĞI, İşletmelerin ve KOBİ'lerin Rekabet Edilebilirliği Programı (COSME). <http://www.ab.gov.tr/index.php?p=49615&l=1>, Erişim Tarihi: 08.11.2016.
- T.C. Kalkınma Bakanlığı (2015). Onuncu Kalkınma Planı 2013-2018. Ankara. http://www.kalkinma.gov.tr/Lists/YillikProgramlar/Attachments/24/2015_program%C4%B1_15_12_2014.pdf, Erişim Tarihi: 09.05.2017
- TDK, "Küreselleşmenin Tanımı", http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5821f9e4460c48.78548330, Erişim Tarihi: 08.11.2016.
- Uluslararası Girişimcilik Merkezini Oluşumu, <http://habitatderneği.org/projeler/ugm/>, Erişim Tarihi: 08.11.2016.
- YELDAN, E. (2002). "Neoliberal Küreselleşme İdeolojisinin Kalkınma Söylemi Üzerine Değerlendirmeler", Praksis Sosyal Bilimler Dergisi, 7, ss. 19-34.

EKLER

Ek Tablo 1. Bölgeye Göre Girişimci Altyapı Koşulları Tablosu-2015

	Stage	1	2a	2b	3	4a	4b	5	6	7a	7b	8	9
Botswana	2	4.1	4.2	4.1	4.1	4.2	4.9	3.8	4.2	4.9	3.5	5.0	4.7
Burkina Faso	1	3.6	3.7	4.7	4.0	1.9	4.6	2.9	4.9	4.4	3.8	4.8	4.7
Cameroon	1	3.6	4.5	3.8	4.4	3.0	4.7	3.6	5.2	4.1	4.0	5.1	4.7
Egypt	3	3.5	3.3	3.1	3.3	1.6	3.1	2.9	4.2	5.1	3.8	6.3	3.8
Morocco	3	4.3	3.6	3.6	3.8	1.8	3.3	3.1	5.0	4.7	3.7	7.0	3.7
Senegal	1	3.6	4.1	4.9	4.1	1.8	3.9	2.4	5.3	3.3	3.9	6.4	3.8
South Africa	3	4.0	4.1	3.1	3.0	3.1	4.2	3.4	4.9	4.5	3.9	5.9	3.4
Tunisia	3	4.2	4.1	2.7	3.6	1.7	3.4	2.8	5.8	6.9	2.9	6.7	4.1
Africa		3.8	3.9	3.7	3.6	2.4	4.0	3.1	4.9	4.7	3.7	5.9	4.1
Australia	5	4.0	3.7	4.2	4.2	3.7	4.2	3.7	5.1	4.7	4.7	6.5	4.8
China	3	4.9	5.8	4.4	4.4	2.6	5.0	4.1	4.3	7.2	4.3	6.9	5.0
India	1	5.7	5.5	3.9	4.5	4.1	5.1	4.3	5.0	5.7	4.8	6.2	5.5
Indonesia	3	4.9	5.1	4.4	4.8	4.4	5.9	4.9	4.8	6.2	4.6	5.2	5.8
Iran	2	3.3	3.8	3.3	2.1	2.8	3.4	3.0	2.8	5.9	3.1	6.6	3.7
Israel	5	5.1	3.7	2.5	3.9	3.0	4.3	4.4	5.6	4.1	3.5	6.4	7.4
Kazakhstan	4	3.6	5.3	4.5	4.3	3.5	4.3	3.1	4.8	6.0	4.1	5.9	5.0
Korea, Republic of	5	3.9	5.8	4.6	5.0	2.8	4.0	3.6	4.0	7.3	3.3	7.0	4.9
Lebanon	4	5.2	3.3	4.1	4.2	4.3	4.9	4.2	5.6	4.4	4.2	4.4	6.3
Malaysia	4	5.8	5.2	5.2	5.6	4.1	5.2	4.9	5.6	6.1	4.7	7.2	5.8
Philippines	2	5.1	3.9	2.9	3.6	5.0	6.3	4.1	5.2	6.1	4.1	5.5	5.7
Taiwan	5	4.7	4.4	4.5	4.1	2.9	4.2	4.1	4.4	5.6	4.2	7.3	4.8
Thailand	3	4.2	4.0	4.0	3.7	3.6	4.3	3.9	4.8	6.4	4.1	6.4	5.5
Vietnam	1	3.5	4.3	4.6	3.5	2.5	4.2	3.9	4.7	6.1	4.2	6.9	5.4
Asia & Oceania		4.6	4.6	4.0	4.1	3.4	4.7	4.1	4.7	5.9	4.1	6.3	5.3
Argentina	4	3.1	3.0	1.9	3.7	3.0	4.8	3.7	4.7	5.6	3.8	5.8	4.9
Barbados	4	3.1	3.7	2.5	3.5	2.6	4.5	2.9	4.8	4.4	3.6	6.1	4.3
Brazil	4	3.9	3.7	2.2	3.4	2.1	3.8	2.9	4.2	5.0	3.5	4.7	3.9
Chile	4	3.5	4.6	5.4	5.4	2.4	4.9	3.5	4.7	3.4	3.8	7.5	5.1
Colombia	3	3.2	3.8	3.4	4.3	2.9	5.3	3.5	4.1	4.1	4.2	6.2	5.2
Ecuador	3	3.4	4.7	3.2	4.4	3.7	6.2	3.7	4.9	3.7	4.2	7.6	5.8
Guatemala	3	2.8	2.6	3.2	3.3	2.1	4.6	2.8	4.2	3.2	3.3	6.1	4.3
Mexico	4	4.0	4.8	3.7	5.1	2.6	5.4	4.1	4.7	5.4	3.6	6.3	5.0
Panama	4	3.3	2.7	5.5	3.7	1.9	3.7	3.2	4.4	4.2	4.4	7.1	5.2
Peru	3	3.0	3.1	3.0	3.7	3.0	5.0	3.0	3.7	3.8	3.8	5.8	5.0
Puerto Rico	5	3.3	4.1	2.2	3.3	2.0	4.2	2.9	4.6	4.3	3.7	5.5	3.8
Uruguay	4	3.7	3.4	3.7	5.1	2.0	4.6	4.2	5.1	3.2	4.1	6.2	3.6
Latin America & Caribbean		3.4	3.7	3.3	4.1	2.5	4.8	3.4	4.5	4.2	3.8	6.2	4.7

Ek Tablo 1. (Devam)

	Stage	1	2a	2b	3	4a	4b	5	6	7a	7b	8	9
Belgium	5	5.3	6.5	3.2	4.8	3.1	5.4	4.6	6.2	4.8	5.1	6.4	4.1
Bulgaria	3	4.4	2.9	4.8	3.4	2.8	4.2	3.6	5.2	3.6	3.9	6.8	3.5
Croatia	4	3.3	2.8	2.0	3.2	1.9	3.5	2.9	4.3	6.1	3.0	6.5	2.6
Estonia	5	4.9	3.8	4.9	4.9	4.2	4.8	4.5	5.2	5.2	5.1	7.5	5.7
Finland	5	4.3	5.4	4.9	4.8	3.9	4.2	3.9	5.7	5.4	4.6	7.6	4.5
Germany	5	4.3	4.3	3.9	5.6	2.7	4.1	4.0	5.9	4.5	5.2	6.4	4.2
Greece	5	3.0	2.9	2.3	2.8	2.7	4.8	3.8	4.5	5.0	3.1	6.1	3.6
Hungary	4	4.0	2.7	2.4	3.2	2.3	4.3	3.6	4.4	5.5	3.8	6.1	3.2
Ireland	5	5.4	4.9	4.8	5.9	3.8	4.9	4.6	6.1	3.9	5.2	6.8	5.4
Italy	5	4.0	3.1	2.4	3.3	3.0	4.3	3.9	4.3	4.3	4.2	5.1	3.5
Japan	5	4.2	5.0	3.7	4.1	2.3	4.2	4.5	3.5	6.5	4.3	6.9	3.8
Latvia	4	4.5	3.7	3.8	4.7	4.0	5.4	3.5	6.1	4.8	4.5	6.7	4.8
Luxembourg	5	4.1	5.3	5.6	6.0	3.5	5.4	5.4	6.0	3.8	5.5	6.8	4.1
Macedonia	3	4.0	4.0	4.6	4.4	3.6	4.9	4.1	5.1	5.7	3.7	6.5	4.1
Netherlands	5	5.7	5.4	5.8	5.8	4.9	5.6	5.1	5.9	5.0	6.0	7.4	5.7
Norway	5	4.2	3.7	4.3	4.4	4.1	4.1	4.2	5.5	5.2	4.2	6.8	4.7
Poland	4	4.7	4.6	3.4	4.6	2.5	3.9	3.5	4.5	6.4	4.6	6.8	4.4
Portugal	5	4.7	5.0	5.8	4.7	5.8	4.7	5.3	4.6	5.4	5.0	3.5	5.2
Romania	3	3.4	3.6	3.5	3.8	3.9	4.5	3.7	6.0	4.2	4.0	4.9	4.1
Slovakia	4	4.3	3.7	3.4	3.7	3.4	4.2	3.2	5.5	4.1	4.2	7.0	3.5
Slovenia	5	4.2	4.0	3.1	4.5	2.8	3.9	3.8	4.7	5.3	3.8	6.4	3.4
Spain	5	4.0	4.0	3.8	4.8	3.5	4.2	3.9	4.4	4.4	4.3	5.1	4.4
Sweden	5	4.7	4.0	3.9	4.6	3.8	3.9	4.0	5.1	5.7	4.5	7.5	5.0
Switzerland	5	5.3	5.7	5.8	5.9	4.9	6.2	6.2	6.3	4.5	5.7	7.9	5.8
Turkey	4	3.8	4.4	3.4	4.1	2.2	5.2	4.2	5.1	5.8	3.9	6.5	5.3
United Kingdom	5	5.4	4.6	4.4	4.5	4.0	5.0	4.2	5.0	5.0	4.7	5.9	5.3
Europe		4.4	4.2	4.0	4.5	3.5	4.6	4.1	5.3	4.9	4.5	6.4	4.4
Canada	5	5.2	4.7	5.2	5.0	4.1	5.3	4.3	6.3	3.8	4.9	7.0	5.9
USA	5	5.4	4.4	4.6	4.1	3.5	4.4	4.2	5.4	5.6	4.4	7.1	6.8
North America		5.3	4.5	4.9	4.5	3.8	4.8	4.2	5.9	4.7	4.6	7.0	6.4
GEM		4.2	4.2	3.9	4.3	3.1	4.5	3.8	4.9	5.1	4.1	6.3	4.7

Kaynak: Kelley, Singer and Herrington,2016**Not:** 1=Çok Yetersiz, 9=Çok Yeterli

Tabloya İlişkin Açıklamalar

- 1: Girişimci Finansmanında Etkinlik
- 2a: Hükümet Politikaları: Destek ve İlgi
- 2b: Vergi ve Bürokrasi
- 3: Hükümet Girişimcilik Programları
- 4a: Okul Sürecinde Girişimcilik Eğitimi
- 4b: Okul Sonrası Süreçte Girişimcilik Eğitimi
- 5: Ar-Ge Transferi
- 6: Ticari Ve Hukuki Altyapı
- 7a: İç Pazar Dinamikleri
- 7b: İç Piyasa Yükleri veya Giriş Yönetmeliği
- 8: Fiziksel Altyapıları
- 9: Kültürel ve Sosyal Normlar

Gelişim Aşamaları

- 1: Faktör odaklı
- 2: Verimliliğe geçiş odaklı
- 3: Verimlilik odaklı
- 4: Yeniliğe geçiş odaklı
- 5: Yenilik odaklı